

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתפח

ערב שבת קודש

פרשת מסעי

כ"ז בתמוז ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בתמוז ה'תשע"א – ה' במנחם-אב ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בתמוז	הלי' כלאים פרק ט. הלי' מתנות עניים.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי' מכירה פרק יד.	מל"ת מב. מ"ע קב. מל"ת רי.
ש"ק	כ"ח בתמוז	פרק ב-ד.	פרק טו.	מ"ע קכא. מל"ת ריא. מ"ע קכג. מל"ת ריב.
א'	כ"ט בתמוז	פרק ה-ז.	פרק טז.	מ"ע קכד. מל"ת ריג. מ"ע קכב. מל"ת ריד.
ב'	א' במנחם-אב	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ת רלב.
ג'	ב' במנחם-אב	הלי' תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
ד'	ג' במנחם-אב	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ת קנד.
ה'	ד' במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ת קלג. קלד.
ו'	ה' במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ת קלה. קלו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ז בתמוז	3.30	4.31	4.57	6.01	9.18	12.47	1.21	7.40.4	8.07
ש"ק, כ"ח בתמוז	3.31	4.32	4.58	6.02	9.19	12.47	1.21	7.39.7	8.06
א', כ"ט בתמוז	3.32	4.33	4.58	6.02	9.19	12.47	1.21	7.39.0	8.05
ב', א' במנחם-אב	3.33	4.34	4.59	6.03	9.19	12.47	1.21	7.38.2	8.04
ג', ב' במנחם-אב	3.35	4.35	5.00	6.03	9.20	12.47	1.21	7.37.4	8.04
ד', ג' במנחם-אב	3.36	4.36	5.01	6.04	9.20	12.47	1.21	7.36.6	8.03
ה', ד' במנחם-אב	3.37	4.37	5.02	6.05	9.20	12.47	1.21	7.35.8	8.02
ו', ה' במנחם-אב	3.38	4.38	5.02	6.05	9.20	12.47	1.21	7.34.9	8.01

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
מסעי	7:03	8:18	7:18	8:20	7:11	8:21	7:19	8:19
דברים / חזון	6:57	8:12	7:13	8:14	7:07	8:15	7:14	8:13

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלי"ד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

בשבת הביורור בדרך מנוחה, מעין לעתיד לבוא

מה בין בירור הניצוצות בימי שלמה לבירור המסעות? * מעלת יום השבת, היותה למעלה מחורבן, דוגמת בית-המקדש השלישי • עיקר הנחמה של "מנחם-אב" דווקא כאשר החסדים הפנימיים באים בגילוי • יוקר העבודה בזמן הגלות הוא מצד המשכת החסדים הפנימיים, אך בעיקר - כי על-ידה פועלים את הגילויים שלעתיד • בשבת ניתן הכוח להביא המשכה זו לידי גילוי • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

העולמות, דהיינו שבערב שבת אחר חצות⁵ נעשית עלי' לא רק ברוחניות וחיות העולמות, אלא גם בגשמיות העולמות, ולכן "פרש שבתכם לא קאמר"⁶. ונמצא, שעניין השבת הוא היפך עניין החטא, שהרי על-ידי החטא נעשית ירידה (כמבואר בספרי קבלה שבשעת החטא נפלו ניצוצות ונשמות לקליפות, ובמקום-אחר איתא שט' ספירות דמלכות ירדו למטה⁷), ואילו בשבת נעשית עלייה.

ולכן, אף שהירידה והנפילה שעל-ידי החטא היתה ביום ו' ערב שבת קודש, שנברא בו אדם הראשון, בתשע שעות ביום⁸, דהיינו ג' שעות בלבד קודם שבת קודש - הנה בכוא שבת בראשית, שבו לא קיים כל עניין החטא, לא נשאר רושם מהחושך של החטא, עד כדי כך, שלא נאמר בו "ויהי ערב", והיינו, שאפילו בשעות הלילה, שמצד הטבע צריך להיות

א. [נתבאר עניין השבתות שבג' השבועות של "בין המצרים" - על-פי המבואר ברשימות הצמח צדק על מגילת איכה¹ שעניינם הוא "מקדים רפואה"², דהיינו שהם מגלים שבאמיתית העניין לא היתה מכה, כמובן מזה שבשבת לא היה רושם מהחושך שעל-ידי חטא עין-הדעת, שהרי "ל"ו שעות שימשה אותה האורה"³, ולכן אין נוהגים בהם אבלות. - בהמשך לביאור שייכות עניין הקדמת רפואה למכה לעניין השבת - אמר כ"ק אדמו"ר:]
והעניין בזה - כידוע⁴ שבשבת היא עליית כל

(1) ע' 45 (אוה"ת לנ"ך ח"ב ע' א'צז).

(2) לשון חז"ל (מגילה יג, ב) בנוגע לרפואתו של הקב"ה שהיא למעלה מרפואת בור', כמ"ש (בשלח טו, כו) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך". וע"ד החילוק בין חכם לרופא, ש"חכם עוקר את הנדר מעיקרו, ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא" (כתובות עד, ריש ע"ב). ונפק"מ בזה לכמה דינים גם לאחר שנתרפא, כמו לענין תנאי בקידושין (כתובות שם).

(3) ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פי"א, ב. פי"ב, ו. ספ"ב. שוח"ט צב, א. ועוד.

(4) ראה לקר"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

(5) ראה פע"ח שער השבת פ"ג. שער הכוונות ענין ליל ו' וענין טבילת ע"ש. מ"ח מס' תוספות שבת בתחלתה. סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש (דרמ"צ צ, א).

(6) זח"ב פח, ב. וראה תו"א ר"פ חיי שרה. ובכ"מ.

(7) ראה לעיל במאמר פ"ב (לעיל ס"ע 180). וש"נ.

(8) ראה סנהדרין לח, ב.

באשלמותא¹⁸,
ואופן הביוריס לא היה בדרך מלחמה אלא בדרך
מנוחה¹⁹. זוהי מעלת השבת - שאפילו כשחל בה
תשעה באב, שמצד סדר ההשתלשלות זהו עניין של
חורבן, הנה מצד עניין השבת הרי זה למעלה מכל
עניין השבירה, ועד שאין צורך לעשות מלחמה עם
אף אחד, כיון שאין מנגדים כלל, אלא הכול הוא
בדרך מנוחה, כמו בימי שלמה, ועוד למעלה מזה,
שהרי עניין השבת הוא בדוגמת בית המקדש השלישי
(כנ"ל), שהוא למעלה מכפי שהיה בימי שלמה.

ג. [...] וכיון שהגילויים דלעתיד תלויים "במעשינו
ועבודתנו כל זמן משך הגלות"²⁰ - הרי מהאמור
מובן יוקר העבודה שבזמן הגלות, שעל-ידיה
ממשיכים עניין שהוא למעלה מבית שני, ואפילו
מבית ראשון!

אלא שלעת-עתה המשכה זו היא בהעלם, ועל
זה ישנם השבתות שבמשך ג' השבועות של "בין
המצרים" (שעל-ידם נמשך בכל ימי בין המצרים,
שהרי מיום השבת מתברכין כולו יומין²¹) - כדי
להביא לידי גילוי את העניין של "כפלים לתושיה"²²,
במהרה בימינו, על-ידי משיח צדקנו.

ד. העניין האמור שייך גם לפרשת השבוע - פרשת
מסעי:

מ"ב המסעות - היו במדבר (שהרי גם המסעות
שהיו קודם מתן תורה נכללים במסעות שהיו
לאחרי מתן תורה), "ארץ ציה ועיף"²³, "נחש שרף
ועקרב וצמאון אשר אין מים"²⁴, שלכאורה אין זה עניין
למעלותא ("ס'איז ניט אַזאַ געוואַלדיקע זאַך").
אמנם, על-פי המבואר בלקוטי תורה²⁵, נמצא,
שעניין המסעות הוא להכניע את הקליפות, על-ידי

חושך, ומכל שכן לאחר החטא - הנה ביום השבת
היה אור, ולא רק אור שמצד הטבע והשתלשלות,
אלא אור שלמעלה מהשתלשלות, שהיה "אדם צופה
ומביט בו מסוף העולם ועד סופו"⁹.

ופנימיות העניין בזה - ששבת ענינה "קדש מלה
בגרמיה"¹⁰, שהוא עניין ספירת החכמה, ובספירת
החכמה אין מקום לעניין השבירה, כמו שכתוב¹¹
"ימותו ולא בחכמה", דהיינו שעניין השבירה הוא
רק מהבינה ולמטה, אבל בחכמה אין מקום לעניין
השבירה.

וזהו גם כן תוכן החילוק בין ג' בתי המקדשות¹²,
שבבית ראשון ושני היה עניין של חורבן, מה שאין כן
בבית שלישי - כי בית שני הוא במלכות, ובית ראשון
הוא בכינה, שבהם שייך שבירה, מה שאין כן בית
שלישי הוא בחכמה, שבה אין מקום לעניין השבירה,
כנ"ל.

ועל-פי זה יש לבאר השייכות בין שני הפירושים
שמצינו בפסוק¹³ "יחינו מיומיים ביום השלישי
יקימנו ונחיה לפניו" - א) ש"יומיים" קאי על ב' ימי
ראש השנה, ו"יום השלישי" קאי על יום הכיפורים,
שנקרא¹⁴ שבת¹⁵, ב) ש"יומיים" קאי על שני בתי
מקדשות הראשונים, ו"יום השלישי" קאי על בית
המקדש השלישי שלעתיד לבוא¹⁶ - כי שני הפירושים
ב"יום השלישי" (שבת ובית המקדש השלישי) עניינם
חכמה, כנ"ל.

ב. [...] ועל-פי זה יובן דיוק הלשון שמצינו¹⁷ בנוגע
לתשעה באב שחל בשבת - ש"אוכל בשר ושותה
יין ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת
מלכותו":

ענינו של שלמה הוא - שבימיו "קיימא סיהרא

(9) חגיגה יב, א. ועוד.

(10) זח"ג צד, ב.

(11) איוב ד, כא. וראה תניא פי"ט.

(12) ראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' שמא. וראה גם סה"ש תשמ"ט
ח"ב ע' 614 הערה 45 ובשוה"ג שם. וש"נ.

(13) הושע ו, ב.

(14) אחרי טז, לא. אמור כג, לב.

(15) לקו"ת דרושי ר"ה סג, סע"ב.

(16) פרש"י עה"פ.

(17) שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.

(18) זח"א קנ, רע"א. רכג, א"ב. רכה, סע"ב. ועוד. וראה גם

שמו"ר פט"ו, כו.

(19) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת במדבר ד, א. ובכ"מ.

(20) תניא רפל"ז.

(21) זח"ב סג, ב. פח, א.

(22) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

(23) תהלים סג, ב.

(24) עקב ח, טו.

(25) פרשתנו פג, ג ואילך.

ולכן אינו שייך שיעמוד שום דבר כנגדה להיות מנגד אליה.

וגם הנתנית כוח לאופן הבירור שעל-ידי המסעות (שלמעלה מהבירור שבדרך מנוחה סתם, כנ"ל) הוא מיום השבת - שהרי יום השבת הוא בדוגמת בית המקדש השלישי שלמעלה מימי שלמה.

וכללות העניין בנוגע לפועל - שיום השבת נותן את הכוח לברר את כל הניצוצות, גם אלו הנמצאים "במדבר גו' נחש שרף ועקרב", ולבררם בדרך מנוחה ובאופן היותר נעלה, להיותו דוגמת בית-המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו על-ידי משיח צדקנו.

* * *

ו. חודש זה נקרא בשם "מנחם-אב"³¹, שרומז על עניין התנחומין.

והנה, עניין התנחומין נרמז לא רק בתיבת "מנחם", אלא גם בתיבת "אב", דהיינו שהתנחומין באים מצד עניין ה"אב":

תוכן התנחומין על כל העניינים הבלתי-רצויים שהיו בחודש זה, הוא - שעניינים אלו הם מצד הרחמים והחסדים הפנימיים של הקב"ה, כאב המייסר את בנו, וכמו שכתוב³² "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שיחרו מוסר".

ולאמיתו של דבר, החסדים הבאים לידי ביטוי בעניין הייסורים, שרשם הוא למעלה יותר משורש חסדים הגלויים - כי, חסדים הגלויים הם חסדים חיצוניים בלבד, ואילו הייסורים באים מחסדים פנימיים³³. וכמו באב המייסר את בנו כפשוטו, שזה מפני שמתבונן איזו הנהגה טובה יותר לטובת הבן, שעניין זה הוא מצד האהבה הפנימית והעצמית.

ובכללות - הרי זה כפי המבואר באגרת הקודש³⁴, שהוא "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כמו שכתוב³⁵ אם רחץ

ש"ארון ברית ה' נוסע לפניו"²⁶, שפעל הכנעת הקליפות.

ואופן בירור המסעות - היה בדרך מנוחה, כמו שכתוב²⁷ "ובנחה יאמר".

וכנ"ל שישנם שני אופני בירורים - בדרך מלחמה ובדרך מנוחה: בדרך מלחמה - היינו שישנם מנגדים, ובדרך מנוחה - היינו שהניצוצות נמשכים מעצמם להתברר (וכמו בגשמיות, שהניצוצות נמשכים לאבוקה, והאבוקה עומדת במקומה). ועל דרך שהיה בימי שלמה, שישב במקומו על כסא מלכותו בשלוח, ושמעו הולך "בכל הגוים סביב"²⁸, עד שנתבטלו בדרך ממילא. וכן היה בעניין המסעות, שאיש לא עמד כנגד בני-ישראל, כנ"ל.

- מלכד מלחמת עמלק שהיתה בתחילת המסעות, וכן בסוף המסעות, מלחמת "הכנעני מלך ערד", "זה עמלק"²⁹, שזהו עניין צדדי שבא מצד העניין ש"יודע את ריבונו ומכוון למרוד בו"³⁰, ואינו שייך לעצם עניין המסעות. -

ובעומק יותר - אופן הבירור שעל-ידי המסעות הוא למעלה יותר מאופן הבירור שהיה בימי שלמה:

בימי שלמה, אף שגם אז הבירור היה בדרך מנוחה, שהניצוצות נמשכו מאליהם לאבוקה, מכל מקום, היה זה באופן שהאבוקה עומדת במקומה (כנ"ל), ונמצא, שהביטול והתכללות שנפעלו בניצוצות (שהיו מחוץ לאבוקה) אינו על-ידי עצם האבוקה, אלא על-ידי התפשטות האבוקה בלבד;

מה שאין כן במסעות - הלך ארון הקודש עצמו "במדבר גו' נחש שרף ועקרב", ונמצא שהאבוקה עצמה פעלה את ההתכללות. ומובן, שבאופן כזה ההתכללות היא באופן נעלה הרבה יותר.

ה. וכאמור לעיל, נתנית הכוח על אופן הבירור בדרך מנוחה, הוא מיום השבת - כיון שעניין השבת הוא המשכה בבחינת רפואה שקודמת למכה, שאין שייך בה שבירה ואין שם מקום לקליפות כלל,

26) בהעלותך יו"ד, לג.

27) שם, לו.

28) מלכים-א ה, יא.

29) חוקת כא, ח ובפרש"י.

30) ראה תו"כ ופרש"י בחוקותי כו, יד. ועוד. לקו"ש חכ"א ע'

193 הערה 38. וש"נ.

31) ראה גם תו"מ ח"ו ע' 125 ואילך. וש"נ.

32) משלי יג, כד.

33) ראה תניא פכ"ו.

34) סכ"ב.

35) ישע"י ד, ד.

ה' את צואת בנות ציון כו' ברוח משפט כו".

ח. וכיון שכל הגילויים שלעתיד תלויים "במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"²⁰, הרי מובן גודל מעלת העבודה שבזמן הגלות - שנוסף על המבואר בתניא שם "שאיין לכן חכם להפוך עורף", שגם עניין זה הוא ביאור על מעלת זמן הגלות על זמן הבית, כיון שהגלות הוא עניין המשכת חסדים הפנימיים, הרי, כיון שעל-ידי עבודה זו פועלים את הגילויים שלעתיד, שאז יהיה תכלית הטוב והחסד, מובן עוד יותר גודל מעלת העבודה שבזמן הגלות.

כלומר: היוקר של העבודה דעתה לגבי הגילויים שהיו בבית שני ואפילו מהגילויים שהיו בבית ראשון, מצד מעלת חסדים הפנימיים - לא זהו כל מעלת העבודה עתה; אלא עיקר מעלת העבודה דעתה היא שעל-ידי פועלים את הגילויים שלעתיד, שהם תכלית הטוב והחסד, כיון שיש בהם ב' המעלות: א) עניינם חסדים פנימיים, ב) והם באים בגילוי.

ואף שלעת-עתה עניינים אלו הם בהעלם, הרי ידוע³⁹, שכל העניינים דלעתיד - ובכלל זה גם החידוש שלעתיד לבוא יהיו העניינים בגילוי - נפעלים עתה, אלא שלעת-עתה אינם נראים לעיניים, וכמשל הידוע³⁹ מרבותינו נשיאינו מאוצר המונח בתיבה חתומה. וכן הוא בענייננו, שגוף עניין ההמשכה שגם חסדים הפנימיים יהיו בגילוי, נתחדש עכשיו על-ידי עבודתנו.

אלא, שכיון שצריכים להביא המשכה זו לידי גילוי - הנה על זה בא עניין שבת מברכים החודש מנחם-אב, שיום השבת הוא מעין לעתיד (כנ"ל), ומשבת זו מתברכים כל ימי החודש, וממנה הוא נתינת הכוח על עבודת הבירורים וגילוי הגאולה העתידה במהרה בימינו.

(קטעים משיחת ש"פ מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשי"ז).

תורת מנחם, כרך כ עמ' 195-201

ז. אמנם, בעניין זה ידוע³⁶ הדיוק בלשון התניא שם, שבביאור עניין הייסורים הבאים מהקב"ה, מזכיר כמה וכמה תארים על הקב"ה, אבל לא מזכיר את התואר "חסיד" (שהזכיר לפני זה) - כיון שסוף כל סוף אין אלו חסדים גלויים, ואילו תכלית הכוונה היא - שהחסד יבוא בגילוי.

והכוונה בזה - לא על דרך גילוי חסדים חיצוניים בלבד, אלא הכוונה היא שהחסדים הפנימיים יבואו בגילוי, היינו שבייסורים עצמם - הבאים מחסדים הפנימיים - יהיה נרגש הטוב שבהם. וזהו החידוש שלעתיד לבוא, שאז יאמרו "אורך הוי' כי אנפת בי"³⁷, דהיינו שעל עניין "אנפת בי" גופא יאמרו "אורך".

ועל-פי זה יובן בתוספת ביאור עניין "מנחם-אב": נוסף על האמור לעיל, שעניין התנחומין הוא מצד זה שהייסורים הם כאב המייסר את בנו (שהוא עניין חסדים הפנימיים) - הרי עניין זה לכדו אינו מספיק, אלא העיקר הוא שעניין החסדים הפנימיים גופא בא בגילוי. וגם עניין זה נרמז בחודש מנחם-אב - ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה-עשר באב"³⁸, דהיינו שבחודש הייסורים ("אנפת בי") גופא נרגש עניין "אורך הוי'", כחמשה עשר בו, שענינו "קיימא סיהרא באשלמותא".

אלא שעניין "קיימא סיהרא באשלמותא" שבחמשה עשר באב אינו אותו העניין של "קיימא סיהרא באשלמותא" שהיה בימי שלמה (כנ"ל) - כי, בימי שלמה היה עניין החסדים החיצוניים בלבד, מה שאין כן ענינו של חמשה עשר באב הוא שחסדים הפנימיים באים בגילוי, שזהו עניין הגילוי לעתיד לבוא שהוא תכלית הטוב והחסד.

(36) ראה סה"ש תש"ד ע' 15. לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' שכד. וראה גם מכתב ר"ח מנ"א שנה זו (אג"ק חט"ו ריש ע' שג). שיחת ש"פ מטרו"מ, מבה"ח מנ"א תשט"ו בסופה (תו"מ חז"ר ריש ע' 230).

(37) ישע"י יב, א.

(38) תענית כו, ב (במשנה).

(39) ראה תו"מ חז"א ע' 242. חז"ז ע' 194. וש"נ.

'סיום' על הגלות

הסיומים דתשעת־הימים – הכנה לגאולה העתידה

בעמדנו בשבת 'חזק' דספר הרביעי, שבו מתחילים גם ספר חמישי [...] צריכה להיות להגשה מיוחדת בנוגע לנקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות.

ועניין זה בא במעשה בפועל על־ידי ההליכה בדרך של אהרון (שיום הסתלקותו בחודש החמישי באחד לחודש) . . לא (רק) מפני שביטול הגלות הוא על־ידי ביטול סיבת הגלות . . אלא ההדגשה דאהבת־ישראל היא - שבאה בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם של ישראל, מצד בחינת ה'יחידה' (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח, 'יחידה' הכללית.

ועל־פי־זה יש להוסיף גם בפירוש "ומקרבן לתורה" - שהכוונה היא להקירוב ללימוד התורה דגאולה העתידה, "תורה חדשה מאתי תצא".

. יש להשתדל במיוחד בשנה זו בעריכת הסיומים "ברוב עם הדרת מלך", לאחד רבים מישראל בשמחה לגמרה של תורה, כולל גם הקטנים (לא רק קטנים בידיעות, אלא גם קטנים בשנים) שעדיין אינם שייכים להבנה והשגה, על־דרך ובדוגמת הסיום דערב פסח שמנהג ישראל לשתף בו גם את הבכורים הקטנים. ולהעיר, שהסיום דערב פסח אינו דוגמה בעלמא, אלא שייך גם להסיומים דתשעת־הימים - כי, הסיום דערב פסח הוא הכנה להגאולה דפסח, והסיומים דתשעת־הימים הם הכנה להגאולה העתידה.

(משיחת שבת פרשת מטות־מסעי, ב' מנחם־אב ה'תנש"א; ספר השיחות תנש"א כרך ב, עמ' 719-717)

כבר יצאו בוודאי ידי חובת הגלות...

לאחר אריכות וקושי הגלות ביותר וביותר, "כלו כל הקיצין", ולאחר ריבוי "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות", כולל ובמיוחד עבודת התשובה, הרי "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן", ואין לך אדם מישראל שלא הרהר כמה וכמה הרהורי תשובה - בוודאי ובוודאי שכבר יצאו ידי חובת גלות, ותיכף ומיד נעשה "והצילו העדה", ו"פוטרים אותן", היינו, שכל בני־ישראל יוצאים מהגלות ובאים אל ארץ אחוזתם, בגאולה האמיתית והשלימה...

ויש להוסיף, שעניין זה מרומז גם בסיום וחזרתם פרשת מסעי וכל ספר במדבר - "אלה המצוות והמשפטים אשר ציווה ה' ביד משה אל בני־ישראל בערבות מואב":

סיום ספר במדבר, הבא בהמשך לסיום הספר שלפניו (ויקרא), "אלה המצוות אשר ציווה ה' את משה אל בני־ישראל בהר סיני" - בא וכולל הספרים שלפניו (כפשטות הכתוב דסיום הספר - "אלה המצוות והמשפטים אשר ציווה ה' גו'"), כי ספר החמישי הוא "משנה תורה", שחזור וכולל מה שנאמר בספרים שלפניו.

ויש לומר, שסיום ד' הספרים בפרשת מסעי שבסיום ספר במדבר רומז גם לסיום "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" - ד' גלויות, כידוע שעניין הגלות נחלק בפרטיות לד' מלכיות וגלויות (וגלות מצרים הרי הוא שורש ומקור דד' המלכויות והגלויות), אשר, על־ידי מעשינו ועבודתינו מהפכים ד' הגלויות לד' גאולות, ד' לשונות של גאולה.

(משיחות ש"פ מטות־מסעי, מבה"ח מנחם־אב ה'תשמ"ט; התועודות ה'תשמ"ט, כרך ד, עמ' 67-64)

התכתבות מיוחדת

בחורף תשל"ז התכתב הרבי עם שניים מחשובי הרבנים בדורנו: הגאון רבי שמואל הלוי וזנר שליט"א, אב"ד זכרון מאיר בבני-ברק, ועם הגאון רבי פינחס הירשפרונג זצ"ל, אב"ד ק מונטריאל, שניהם מחשובי תלמידי ישיבת חכמי לובלין הנודעת • פענוח והשלמה להתכתבות, על-פי פרסומים שראו אור לאחרונה

לאסוקי שמעתא

בגיליון 991 של 'כפר חב"ד' (עמ' 174) התפרסם מכתב הרבי לגאון המפורסם רבי שמואל הלוי וזנר, אב"ד זכרון מאיר בבני-ברק, הנודע כבעל 'שבט הלוי'. האיגרת, כמו שאר האיגרות שבאותו גיליון, נדפסה מארכיון המזכיר הרב ניסן מינדל (כפי שפורט שם בעמ' 149), אולם מסתבר שלאיגרת זו צירף הרבי מלבד תיקונים והוספות גם עמוד נוסף עם הערות תורניות.

המהדורה הסופית של האיגרת התפרסמה בשבועות האחרונים בתשורה - 'תמוז תשע"א (גרונר-שייבקיץ), ומהעיון בה ניתן ללמוד על הסדר המיוחד שבה כתב הרבי את האיגרת, ועל קטע מ'יחידות' הרב וזנר שהתקיימה בחודש סיון תשל"ו.

וזה פשרם של דברים:

בחודש סיון תשל"ו ביקר הרב וזנר אצל הרבי, ובמהלך היחידות הבטיח לשלוח לרבי את ספריו. כעבור זמן שיגר הרב וזנר מכתב לרבי, אליו צירף גם את הספרים, והרבי השיב לו באיגרת מענה שבה הוא מודה לרב וזנר על קבלת הספרים וחשיבותם המיוחדת. את האיגרת הזו הכתיב הרבי לרב מינדל, שהקליד אותה במכונת כתיבה

והחזירה לרבי. הרבי מסר את המכתב לרב גרונו וביקש ממנו להוסיף במכונת כתיבה את פירוט ספרי שבט הלוי שנתקבלו: "יורה דעה, אורח חיים] ויורה דעה] תניינא", וכן תיקן שני פסיקים בכתב-יד-קודשו. בנוסף לכך הוסיף הרבי את הקטע הבא בכתב-יד-קודשו:

(וביזמא כו,א) לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא - ולאחר זה) ותורתך לישראל.

כלומר: תחילה יש ללמד דינים באופן שיוכלו להתממש הלכה למעשה, ואחר-כך ילמדו ("ותורתך לישראל").

בהמשך האיגרת כתב הרבי כמה הערות בכתב-יד-קודשו לספרי שבט הלוי ("ולחביבותא דמילתא") ומסרם להקלדה על-ידי הרב גרונו, ולאחר שסיים תיקן הרבי שוב כמה תיקונים בכתב-יד-קודשו.

אגב, גם בקשתו של הרבי לקבל את הכרך הראשון של 'שבט הלוי' התמלאה והרב וזנר צירף גם הקדשה מיוחדת (צילומה ב'שמן ששון מחברך' כרך ב' עמ' 15):

ב"ה

להוד כ"ק אדמו"ר הגאון] הצ[דיק] רבי מנחם מענדל שליט"א מליובאוויטש יצ"ו.

מאת אוהבו ומכבדו - מצפה לישובה

בשליחות אביו בעל "לב שמחה", בחודש אייר
באותה שנה.

שמואל הלוי וואזנער
האב"ד ור"מ זכרון מאיר ב"ב
בן רחל

המכתב המלא

ב"ה, ימי החנוכה, ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח א"א נו"מ
חו"ב צמ"ס וכו' מוה"ר
שמואל הלוי שי' ואזנר
אב"ד ור"מ זכרון מאיר
בני ברק

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתב כת"ר וגם הספרים שו"ת
שבט הלוי (יו"ד, או"ח ויו"ד תניינא) בהתאם לשיחתנו.
ובודאי על-פי מכתבו יתקבל גם ח"א, ות"ח מראש
גם על זה.

ויהי[נ] ר[צון] שירבה חילו באורייתא להוסיף
בחיידושי תורה ובפרט בהלכה למעשה. וכמדובר כמה
פעמים ובזמנים שונים, אשר נוסף לשאר הסימונים
דעקבתא דמשיחא נתוסף ענין שונה ומשונה שעל
חשבון הלימוד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא
- מתאים לדבר משנה שהמעשה הוא העיקר - גם
אלו הלומדים תורה ומתעסקים בהרבצת התורה,
ומהם הלומדים בחריפות, בהסברה ובבקיאות, הנה
דוקא בחלק ההוראה למעשה - הולך ומתמעט
כמות ואיכות המתעסקים בזה. ובודאי לדכותי
דכת"ר אין צורך בהסברת שתי הנקודות, גודל
המחסור ברבנים מורי הוראה בפועל - מחד, ולאידך
גיסא - מספר ההולך ופוחת בהמתעסקים בלימוד
הוראה למעשה.

והרי גם בזה זכות מיוחדת לכת"ר מתאים למקרא
מלא שדיבר הכתוב וללוי אמר גו' יורו משפטיך
ליעקב (וביומא (כו, א) - לאסוקי שמעתא אליבא
דהלכתא - ולאחר זה) ותורתך לישראל.
ותקותי חזקה אשר בכל מקום שיד כת"ר מגעת,
השפעתו נכרת גם בהאמור, וזכות הרבים - ובכגון
זה גם קהילות רבות - מסייעת.

והרי גם בהאמור מענין דימי חנוכה אלו ובהקשר
ובחדא מחתא בנוסח ד"ועל הנסים" שהנצחון היה
על אלו שעמדו "להשכיחם תורתך ולהעבירם על

הלכות שמחות

מעניינת ההערה האחרונה באיגרת הנ"ל:
"ובמה דשאלנא קדמיכון בספר חסידים - הרי
הוא בסימן רסא.
ובמקור חסד שם [=של הר"ר מרגליות] מציין
לשו"ת מהר"י אסאד חלק ב' אבן העזר סימן רמח.
והרבי הוסיף:

וצריך עיון קצת משו"ת חתם סופר חלק יורה
דעה ריש סימן שמ"ו.

ב'יחידות' הועלה נושא לימוד מסכת מועד
קטן, כי יש החוששים לאבלות שתיגרם על-ידי-
זה, והרבי הזכיר בדבריו כי הדברים מופיעים
ב'ספר חסידים'. במכתבו ביקש הרב וזנר לדעת
את הציון המדויק בספר שם, והרבי משיבו כי
הוא בסימן רסא. שם אכן נאמר "תלמדם ותקבל
שכר גדול כנגד כולם", אמנם שיהיה הלימוד בלי
פרסום כו' ובלא קלות ראש.

בהמשך ההערה הנ"ל במכתב, מביא את הגהת
הר"ר מרגליות שבה הוא מציין לדברי מהר"י
אסאד בשו"ת יתורה יעלה סימן רמח (ושם מציין
גם לכנסת הגדולה יו"ד סרמ"ה אות ג).

הרבי מעיר ("וצריך עיון קצת") מהחתם סופר,
והכוונה למה שמופיע בדברי החתם סופר לחמיו
הגאון רבי עקיבא איגר, כתגובה למכתבו עם
קושיות בהלכות שמחות:

"בקראי בו... נרתעתי לאחורי, כי גברא קפדנא
אנא... ואמנם שגגה יצאה מלפני השליט...
ונעשיתי אבל כו".

יצויין כי בהזדמנויות נוספות הביע הרבי את
דעתו בעדיפות חיבור ספרים בנושאים שמחים
ולא בנושא אבלות (לגה"ח הרב זאב"דוב סלונים
שליט"א, ועוד).

אגב, בנושא זה שהעלה הרבי בגופו של המכתב
- גודל המחסור ברבנים ומורי הוראה בפועל,
ומספרם הפוחת של לומדי הוראה למעשה - שוחח
גם עם האדמו"ר מגור שליט"א, כאשר ביקר אצלו

חוקי רצונך" – תורה ומצוותיה גם יחד.
 בחתימה מעין הפתיחה בת[שואת] ח[ן] על
 המשלוח
 ובכבוד וברכה לבשורות טובות בכל האמור
 מ. שניאורסאהן

פינחס, מזוזות – ופשרם

בלקוטי שיחות כרך יג (שהופיע בפורים קטן
 תשל"ח) ב'הוספות' לפרשת פינחס עמ' 255, נדפס
 קטע ממכתב כ"ו שבט תשל"ז ובו נאמר:

... ת[שואת] ח[ן] על הבשן[רות] ט[ובות] בענין
 המזוזות. ולהעיר משייכות מיוחדת דפנחס (דשמוא
 מילתא הוא) ומזוזות – כמובן מתקונ[ני] ז[והר]
 ת[יקון] כב (באמצע ד[יבור] ה[מתחיל] קס ר[בי]
 ש[מעון] כו' שימני כחותם) "מזוזות כו' ז"ז מו"ת כו'
 דנטיר ברית מילה כו" ש[ל] ז[ה] ענינו ופעולתו
 דפנחס: ברית שלום, ובטל מותנא וכו' – כמובן
 בז[והר] ח[לק] ג פ[רשת] פנחס (רלה, א ו) בכ[מה]
 מ[קומות] שם.

ות[שואת] ח[ן] ת[שואת] ח[ן] על פרסום הדבר,
 וזכות הרבים מסייעת.

מכיוון (שקטעי) המכתבים ב'ליקוטי-שיחות'
 נדפסו בהשמטת שמות המקבלים-הנמענים,
 ובנידון-דידן לא באה כל הבהרה מהמו"ל מה
 הרקע למכתב זה, היו הדברים נסתרים עד
 שנחשפו בחודש ניסן האחרון. בגיליון לא של
 כתב-העת החשוב 'היכל הבעש"ט', המופיע מטעם
 'היכל מנחם' בניירורק (ניסן תשע"א עמ' ל-לג),
 התפרסמה חליפת המכתבים הבאה בין הגאון רבי
 פינחס הירשפרונג אב"ד מונטריאול והרבי.

אוי-אז התברר באיזה "בשורות טובות" מדובר,
 וכן על הקשר של פינחס – מקבל המכתב ששמו
 פינחס – לנושא המזוזות.

מכתב הגאון הרב הירשפרונג

הוד כ"ק אדמו"ר הגה"ק מליבאוויטש לו דומי'
 תהלה שליט"א
 אחר[ד] ר[וש] ש[לום] כ[בוד] ג[דולתו] שליט"א
 הנני בזה לכתוב אל כ"ק שליט"א כי עשיתי שידוך

עם בתי תחי' עם בחור אחד מטארנטא שמו...
 ואבקש מכ"ק שליט"א לברכה שהיא בשטומ"צ
 ואזכה להיות לי נחת מהם ומשאר יו"ח.

וג"כ אבקש מכ"ק שליט"א לברך אותי שאהי
 בבריאות השלימות כי יש לי מיחוש על הגרון ודבר
 זה אבקש מכ"ק שליט"א כי יברך אותי שלא יהי
 המיחוש מפריע אותי מלימוד תורה"ק כי זה כל חיי
 ואבקש מכ"ק שליט"א כי יברך ג"כ את בני חיים
 טעביל שהשי"ת ישלח לו זיווג במהרה.

ואגב הנני בזה להביע תודתי העמוקה לכ"ק
 שליט"א אודות המבצע מזוזות כי בדקתי את
 המזוזות שלי על-פי דברי כ"ק שליט"א והמזוזות
 הללו לקחתי אצל אחד ממוחה וירא-שמים ובדקתי
 אותם ומצאתי שלושה שהי' פסולים, וראיתי איך
 צדקו דברי כ"ק שליט"א כי מוכרחים לבדוק אותם
 ודבר זה הי' כששה חודשים מקודם בשעה שכ"ק
 שליט"א דיבר אודות מבצע מזוזות, ותודה לק"ל
 יתברך כעת כל המזוזות שלי כשרים ופרסמתי הדבר
 איך נחוץ הדבר המבצע מזוזות, והמצוה של מזוזה
 אמרו חז"ל למען יאריכון ימיך.

ואין כחי אלא בפה להביע תודתי לכ"ק שליט"א
 כי זיכה אותי במצוה הרבה הלזו.
 וכעת הנני להעתיך לכ"ק שליט"א כי יברך אותי
 ואת כל בני ביתי לראות נחת תורה וחסידות צמודים
 יחד.

שנותיו של דוד

בהמשך מכתבו כותב הרב הירשפרונג הערות
 על דברים ששמע בהתוועדות:

ועתה הנני כותב לכ"ק שליט"א בדבר שכ"ק
 שליט"א דיבר בהתוועדות במוצש"ק [פ' בא יו"ד
 שבט תשל"ז] (שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 431)
 ודיבר כ"ק שליט"א אודות דוד המלך שהי' נפל ורק
 אדם הראשון נתן לו את שנותיו, וכ"ק שליט"א רמז
 זאת במאמר בר נפלי. והנני בזה היות רש"י בפירושו
 לתהלים כתב "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול"
 כי יעבור ואשמורה בלילה", פירש רש"י עם קצת
 אשמורה בלילה. ובאמת חז"ל אמרו יומו של הקב"ה
 אלף שנים.

רק נוכל לומר כי דוד המלך שאל השאלה הידוע

מאוד ולכן אקצר ועוד הפעם אכפיל בקשתי כי יברך
 כ"ק שליט"א אותי פנחס בן לאה כי אהי' בבריאות
 שאהי' בריא ושיהי' לי נחת מיו"ח.
 פנחס בן לאה לבה"ג

מענה הרבי

את המענה למכתבו קיבל הרב הירשפרונג
 במכתב הרבי הנ"ל מ"כ"ו שבט תשל"ז המופיע
 שם במלואו - בו פונה ל"הרה"ג הו"ח אי"א
 נו"נ חו"ב צנמ"ס עוסק בצ"צ וכו', מזה"ר פנחס
 שליט"א, כאשר לאחר חלקו הראשון של המכתב
 בו מברכו הרבי בנוסח המקובל על קישורי התנאים
 של בתו תחי', מוסיף את הדברים הבאים:

בכבוד ובהוקרה ובברכת מזל טוב ולבשו"ט
 דמקיים כבד את ה' מגרונוך (רש"י משלי ג, ט -
 מפסיקתא עשר).

הנאמר בהתוועדות ע"ד דוד בר נפלי ואדה"ר
 הוא ממוג[לה] ע[מוקות] פ' ויצא.
 לאחר מכן בא הקטע שהובא לעיל (עמ' 10)
 ת"ח על הבשו"ט בענין המזוזות. ולהעיר וכו'."

בשבת דף ל' אימתי אמות, והקב"ה השיבו גזירה היא
 מלפני כי אין מודיעים קצו של בשר ודם, ואם כן, אם
 דוד ידע כי אדם נתן לו שבעים שנה למה שאל?
 אך מוכרחים לומר הואיל ואין מודיעים קצו של
 בשר ודם ולכן הוא לא יכול לידע כי אדה"ר נתן לו
 ובראותו כי אדם חי רק תשעה מאות ושלישים וא"כ
 אמאי, הלא מוכרח הוא לחיות אלף שנים לכן אמר
 ואשמורה בלילה, אך האמת הוא כי יומו של הקב"ה
 לבד אלף שנים.

אך באמת חשבתי שכל החידוש שלי הוא טעות,
 כי הלא זאת הוא בתפלה למשה שמשה התפלל זאת
 ולא דוד, אך עיין ביבמות דף ס"ד אמרינן שאם נשא
 אשה ושהה עמה עשר שנים יוכל לגרש ואמרינן
 לא־שנא אלא בדרות הראשונים שאין שנותיהן
 ארוכים אבל כעת שלשה שנים ואמרינן ליתנהו
 מכדי בימי דוד אימעוט שני דכתיב ימי שנותינו בהם
 שבעים שנה, והקשו התוס' הא האי קרא בתפלה
 למשה כתיב, ושמא האי קרא דוד אמרה, וא"כ דוד
 לשיטתיה.

יש לי הערות הרבה על דברי כ"ק שליט"א רק אין
 רצוני להטריח את כ"ק שליט"א ביראי כי הוא טרוד

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת מסעי

כ"ח בתמוז - מברכים החודש מנחם-אב

הפטרה: "שמעו... אלוֹקֵיךְ יְהוּדָה. אִם תִּשׁוּבוּ... וְבוֹ יִתְהַלְלוּ" (ירמיה ב, ד-כח; ד, א-ב)².
המולד: יום שבת-קודש, בשעה 3:40 אחה"צ ר"ד חלקים.

מברכים החודש: ראש חודש מנחם-אב ביום השני. אין אומרים 'אב הרחמים'.
אחר התפילה - התוועדות בבית-הכנסת, כנהוג; ובפרט שהיא 'שבת חזק'³.
פרקי אבות - פרק ב.

יום ראשון

כ"ט בתמוז, ערב ראש-חודש

בשיעור חומש היומי דשיעורי חת"ת, מסיימים כנדרפס: "כאשר דיבר לכם" (א, יא)⁴.

בש"ת יביע אומר ח"א חאו"ח סי' ט.
אלא שברשימות' שם הסביר כ"ק אדמו"ר מהור"י צ אט הטעם לאמירה זו "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים" (ואגב, מכאן מובן שאומר זאת עם כל הציבור, ולא עם הקורא) - "צריך להיות לשון כזה בב"ח, להתחיל ספר חדש" (לע"ע מצאתי בים של שלמה (המהרש"ל מוזכר בסוף 'רשימה' זו) ב"ק פ"ז סי' מו, ב'דין הסיוס' אודות סיום מסכת: "השלמת הספר - אין לך מצוה גדולה מזו, ובפרט היכא שבדעתו להתחיל אח"כ ספר אחר". ולכאורה הכוונה שהעיקר הוא האיחול 'ונתחזק' דהיינו התחלת הספר החדש, ולא ה'חזק', ולכן גם העולה אומר, לכלול עצמו עם כולם]. ושאלו הרבי: "אם כן (ש'חזק' עיקרו התחלת ספר חדש, ספר אחר, הרי יש בזה חשש הפסק כל) אינו שייך להקריאה?", ונענה: "כל התורה... מילה אחת ארוכה" (דהיינו שגם הספר החדש שייך להקריאה). וראה בנושא בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קכו.
(2) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.
(3) ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 233.
(4) כך נהגו בקרה"ת בליובאוויטש. כאשר שינו והנהיגו בבית-חינוך לסיים פסוק אחד לפני 'שני', כדי שלא להתחיל בפסוק

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה.
גם העולה לתורה אומר "חזק, חזק ונתחזק"¹.

1) מקור אמירה זו ונוסחה הוא בלבוש סי' תרס"ט [ע"פ הפסוק בשמואל-ב י, יב. ואף ששם הז' ד'ונתחזק" היא בפתח, רגילים לאומרו כאן בצירוף]. ואומר זאת עם הציבור "בין הקריאה והברכה" (רשימות' חוברת קנה עמ' 6, היום יום ח"י טבת, ס' המנהגים עמ' 31), ודלא כהדעות שהעולה לתורה אינו אומר 'חזק': א. משום הפסק. ב. מפני שאמירת 'חזק' היא להעלה לתורה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו (כפי הפשוט לקצות השלחן סי' פד סי"ג, ובבדי השלחן ס"ק כב, ומביא זאת גם מס' שלחן הקריאה, וכ"כ בס' פסקי תשובות סו"ס קלט בשם שו"ת: שבט הלוי ז"ר, ב"ר) באר משה (ג, כח) ומשנה הלכות (ז, כב. ח, יח), אלא שמשנה הלכות' מביא, שאין לגעור בעולים שאומרים זאת בעצמם).

בא"ק ח"ד עמ' יד השיב הרבי לשתי הטענות: לטענה ב - "גם הוא (העולה לתורה) אומר, כי נוסחא שלנו היא 'ונתחזק', דהיינו שבניגוד לנוסח שאומרים רק לעולה ג"פ 'חזק' (א"ר סי' תרס"ט, מאור ושמש ס"פ יוחי, ליקוטי חבר בן חיים ח"א דף כט בשם החתם סופר, ערוך השלחן סי' קלט סו"ס טו), שלפי נוסח זה אין שייך כלל שיאמר העולה, הרי שלפי הנוסח שלנו מברכים גם את הקהל, וא"כ יש מקום שגם העולה יאמרנו. ולטענה א - "אמירת העולה... לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיוס (ראה שו"ע אדה"ז סי' קצז ס"ט)", שם איתא, ששיחה בדברים שהם מענייני הדבר שמברך עליו, כגון "הביאו מלח" בין 'המוציא' לאכילה, בדיעבד אינה חשובה הפסק. ו"מותר לכתחילה אם אי-אפשר בעניין אחר". ואכן, ע"פ דברי הרבי ב'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 - מוגה - "שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד'חזק", עיי"ש, הרי זה ממש כמו שכתב הרבי במכתבו שבספר המנהגים ס"ע 105 בעניין מנהגו באמירת ההירצון על התפוח בר"ה בין הברכה לאכילה: "וכיון דא"א בעניין אחר, הווי כדיעבד". וע' גם

מזמור, חצי קדיש. מוסף.
"בית הבחירה":

בימי 'בין המצרים' גופא, יש להוסיף ב'משפט' (לימוד התורה, לכל לראש - בהלכה למעשה מדיני ימים אלו⁹, וכן ובכל יום, ועל-אחת-כמה-וכמה בשבתות, שעניינן 'הקדמת רפואה'¹⁰ במיוחד בענייני התורה העוסקים בגאולה¹¹ ובכניין בית-המקדש, ולכל לראש - הפרקים בספר יחזקאל מ-מג המדברים בעניין בית-המקדש השלישי, משנה - מסכתות מידות ותמיד¹² והלכות בית-הבחירה¹³ להרמב"ם) ו'צדקה' יותר מהנתינה הרגילה לפני התפילה¹⁴ (ותוספת מיוחדת בכל מעבר מתקופה לתקופה בימים אלו גופא: עד ראש-חודש מנחם-אב, מראש-חודש מנחם-אב¹⁵, השבוע שחל בו תשעה באב, ערב תשעה באב, ותשעה באב¹⁶). וגם בשבתות - באופן המותר עלידי אכילה ושתייה וכיו"ב, בנוסף על נתינת הצדקה בערב שבת קודש כנהוג בהוספה עבור השבת¹⁷.

(9) "לדעת את המעשה אשר יעשון, כל זמן שמשכיח צדקו עדיין לא בא" - עפ"י 'התועודיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 78, 91 (מוגה), 108.

בלקוטי-שיחות כרך כד עמ' 265 מזכיר גם את לימוד ספר הזוהר, והסברתו בתורת החסידות. כן מזכיר שם אודות הוספה גם בקו התפילה - בעבודתה באיכות, וכן באמירת תהילים - עכ"פ מזמור אחד נוסף בכל יום. ומעורר ע"ז גם בכרך כח עמ' 286 הע' 60, וש"נ.

10) ספר-השיחות תש"ג ח"ב עמ' 578.

11) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 606.

12) ספר-השיחות תש"נ ח"ב עמ' 579 והערה 186. וב'התועודיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 38 הלשון "ומקצת במסכת תמיד".

13) ופעם אחת מצאנו שהורה הרבי ללמוד בנוסף לכך גם "הלכות הקורבנות" (שיחת מוצש"ק פ' דברים תשל"ט, הנחת הת' בלתי מוגה סכ"ו וסס"א).

14) לקוטי-שיחות חכ"ג ס"ע 265. ובפרט בצדקת מקדש מעט - בתיכ"נ ובתי-מדרש (ישיבות וכו'), לקו"ש כח עמ' 287. וראה סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 733.

15) ב'התועודיות' תשמ"ו ח"ד עמ' 187 מבואר, שהל' בית הבחירה נחלקו לשמונה פרקים, כדי ללומדם שמונה ימים "עד ערב ת"ב לפני חצות", עיי"ש. מאידך, בסה"ש תנש"א (מוגה) ח"ב עמ' 691 הערה 87, מפורש שיש ללמוד שיעור בהל' בית הבחירה גם ביום תשעה באב (נדחה) בעצמו: "באופן המותר, כמובן, לאחר ימות תשעה באב, או להשלים במוצאי היום". ולכן לא נכנס העניין בפנים.

16) 'התועודיות' תש"נ ח"ד עמ' 102.

17) 'התועודיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 96 הערה 127.

ביום זה יש להוסיף במיוחד בתורה, תפילה וצדקה⁵ (והצדקה - הוצאת שתי סעודות, ומה טוב - שלוש סעודות). מי שלא הספיק להחליט על-דבר קיום הוראה זו ושל לימוד ענייני 'בית הבחירה' לפני בין-המצרים, עליו להחליט זאת בהקדם, ויפה שעה אחת קודם⁶. ומובן אשר אלה שלא עשו בפועל ככל הפעולות דלעיל בזמנן - כדאי להשלימן גם לאחר מכן⁷. "מובן בפשטות, שכל הנ"ל שייך גם לנשי ובנות ישראל"⁸.

יום שני

א' במנחם-אב, ראש-חודש

מנהגי ראש-חודש [פורטו לאחרונה ב'לוח השבוע', גיליונות: תתעה, תתפר]. לפני תפילת ערבית טופחים על השולחן כדי להזכיר לקהל לומר 'יעלה ויבוא'.

שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל. "ואברהם זקן... נפש כל חי, אמן" ג' פעמים. קדיש תקבל. שיר-שלי-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום. קריאת התורה דר"ח. חצי קדיש. אשרי, ובה לציון. יהללו. חליצת תפילין דרש"י. הנחת תפילין דר"ת, ג' פרשיות דק"ש, קדש, והיה כי יביאך, שש זכירות, חליצת תפילין דר"ת. הש"ץ אומר בקול איזה

'איכה' (כמ"ש באשל אברהם להרה"צ מבוטשאטש סי' קלח. ובליקוטי מהרי"ח (ח"ג נבא), כתב, שנוהגין כן אף במקומות שאין מנגינת הפסוק בניגון איכה. אך לכאורה, ע"פ הפשט, וכן ע"פ המדרש - איכ"ר רפ"א, פסוק זה אינו תוכחה!), כאמור בספר-המנהגים ס"ע 31 (אף שספר זה הוגה במידה מסויימת ע"י הרב), העירו על כך הזקנים, והדבר חזר לקדמותו. וראה בזכרונות הבעל-קורא בבית-חינו, הרה"ח ר"מ שוסטרמאן ע"ה ("למען יידעו... בנים יוולדו", אה"ק תשנ"ז, עמ' 138), המספר שהוא שהנהיג זאת וכיצד הפסיק לנהוג כך.

5) יתר על הנהוג בכל ערב-ראש חודש (המנהג, ב'התועודיות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 593).

6) 'על-פי פסק-דין שו"ע או"ח סי' תקע"א ס"ג".

7) מתוך: פתח-דבר 'להלכות בית הבחירה להרמב"ם עם חידושים וביאורים' של הרבי (הוצאת קה"ת, מוצש"ק מברכים מנ"א, תשמ"ו, ברוקלין נ.י.).

8) לקוטי-שיחות כרך כד עמ' 266. ולהעיר שנשים חייבות לסייע במצוות בניין ביהמ"ק (הל' בית-הבחירה פ"א הי"ב), ושהערה זו שייכת להוספת שהורה הרבי בכל העניינים מי"ז בתמוז ואילך.

אין נכנסים לדירה חדשה בתשעת הימים. פעם ענה הרבי: טוב לדחות לאחר ט"ו באב²⁴, ופעם אחרת הורה: "באם אפשר... בחודש אלול הוא חודש הרחמים"²⁵.

עצת הרבי בדבר טיפול רפואי: באם אפשר - יש לדחותו לאחר יום התשיעי באב. וכל עכבה לטובה. ובאם הרופא ידחק בדווקא את השעה, יש לעשות זאת קודם שבת חזון²⁶.

סיומים²⁷:

"המנהג לערוך 'סיומים'²⁸ למסכתות הש"ס בכל יום מ'תשעת-הימים'²⁹, מראש-חודש [ומה טוב גם לפני זה]³⁰ עד תשעה באב, וגם בערב תשעה באב ובתשעה באב - באופן המותר על-פי שולחן-ערוך [ובמקום המתאים - גם עם סעודה והתוועדות]³¹.

"ומהטעמים בדבר - כיוון שבימים אלו מחפשים את כל האופנים המתירים כיצד להוסיף בעניינים

מובן, שההוספה בתורה בעניין שהזמן-גרמא, צריכה להיות גם אצל הילדים [והילדות] הנמצאים במחנות הקיץ¹⁸.

"תשעת הימים"¹⁹:

משנכנס אב ממעטין בשמחה ובמשא ומתן של שמחה. ואסור לקנות בגדים ומנעלים חדשים או לתת לאומן לעשות לו, ואפילו אין משתמשים בהם עד לאחר תשעה באב. ואסור לכבס בגדים (חוץ מבגדי קטנים) אפילו כדי ללבושם לאחר תשעה באב. וכתונת לשבת מותר לכבס רק על-ידי גוי, ואסור ללבוש בגדים מכובסים שעדיין לא לבשו (אלא לכבוד שבת-קודש). [ולכן נוהגים ללבוש לפני ראש-חודש לזמן-מה את כל הבגדים המכובסים שעומדים ללבוש במשך תשעת הימים²⁰]. בעלי הברית: המוהל, הסנדק, והוריהבן, מותרים ללבוש לבנים ובגדי שבת.

ואסור לרחוץ את כל הגוף לתענוג, אפילו בצונן, ולרפואה ולצורך מצווה [וכן המצטער מפני החום והזיעה²¹] - מותר. אסור לאכול בשר ולשתות יין (חוץ משבת וסעודת מצווה). הטובל בכל ערב שבת²² מותר לטבול ולרחוץ את הראש, הפנים, הידיים והרגליים²³ לשבת.

24 אגרות-קודש כרך ט עמ' רכח.

25 שם כרך יט עמ' שצ.

26 שם עמ' שכו.

27 עיקר הדברים - מוגה, מסה"ש תנש"א ח"ב עמ' 708 ועוד, ומסה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 564, ומשיחות-קודש תש"מ עמ' 672 - שיחת ש"פ מטות ומסעי תש"מ, בלתי מוגה. ושולבו הוראות מכ"מ כמצויין בהערות.

28 אף שיש דעות שניתן לעשות סיום על פרק, או על מסכת שלמה במשניות, מוטב לערוך סיום על מסכת בגמרא, 'סיום' עם כל הפרטים, לכל הדעות, כמו מסכת תמיד ('התוועדיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 86. וראה גם 'התוועדיות' תש"נ ח"א עמ' 97).

29 בליובאוויטש אמרו בסיום מסכת רק 'הדן עלך' ושמות בני רב פפא, ותו לא, וסיימו בקדיש דרבנן רגיל (רשימת דברים להרב חיתריק ח"ד עמ' ריט). וכן הורה הרבי להרב בנימין שי' אלטהויו (ועל מה שאמר הרה"ח ר' מאיר אשכנזי ז"ל 'קדיש הגדול' בסיום הש"ס בהתוועדות הרבי כ"ד טבת תשי"ב, תורת מנחם ח"ד עמ' 239, ענה לו הרבי "אצלי זה חידוש, מלבד הפעם הזאת לא ראיתי זאת מעולם" - תודה להרב מיכאל שי' זליגאן). אמנם לגבי המשך נוסח הסיום משמע שאומרים אותו, ראה התוועדיות תשמ"ה ח"ג עמ' 1700.

29 "אפילו כשאין אוכלים סעודת בשר אחר-כך. להעיר מהנהגת אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לעשות סיומים בתשעת-הימים אף שלא היה סועד אחר-כך בבשר ויין - ספר-המנהגים עמ' 46" (לקו"ש חכ"ג עמ' 223, ובכ"מ). ואכן אין נוהגים לאכול בשר ויין בסיומים אלו.

30 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 74.

31 ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 733.

18 'התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 50. וכנראה ה"ה ל'סיומים' המובאים אח"כ.

19 לוח כולל-חב"ד.

20 כפי-החיים סי' תקנא ס"ק צא. ולמעשה נוהרים בזה בחולצות ומכנסיים, שמלות וחצאיות, אך לא בלבנים וגרביים. [מי שלא הספיק: יניחם לזמן-מה על הרצפה להוריד הבגד מנקיונו, ואח"כ ראשי ללבשם. כן ניתן ללבוש בש"ק בתנאי שיהנה מזה בש"ק עצמה, אחד בלילה ואחד בבוקר ואחד בצהריים וכדומה].

21 שו"ת אגרות-משה אה"ע ח"ד סי' פד אות ד, נטעי-גבריאל הל' בין-המצרים ח"א פמ"ב ס"ד. וראה גשר-החיים ח"א ס"ע רכ, המתיר בזה באבילות דיחיד אפילו בסבון ובמים חמים (וע' נטעי-גבריאל הל' אבילות ח"א פרק קה ס"ג). מאידך בכפ"ח החיים סי' תקנ"ד סוף ס"ק מו כתב בעניינו, שאם יכול להעביר זאת בצונן לא ירחץ בחמין.

22 וכן הטובל בכל יום, לעניין הטבילה בלבד. ראה לוח 'דבר' בעתו'.

23 ולמעשה רוחצים כל הגוף, במים חמים ובסבון. וכן הורה הרה"ג והמשפיע ר' חיים-שאל ברוק ע"ה. (וצ"ע מהמובא בליקוטי-סיפורים להרב פרלוב ע"ה מהדורה ראשונה עמ' קכב). וראה בכ"ז בס' 'מנהג ישראל תורה' סי' תקנ"א ס"ק יא.

בעריכתם (כאמור - גם בשבתות) "ברוב עם הדרת מלך", לאחד רבים מישראל בהשמחה לגמרה של תורה, "אנשים ונשים (בנפרד כמוכן) וטף"³⁷, כולל גם הקטנים (לא רק קטנים בידיעות, אלא גם קטנים בשנים) שעדיין אינם שייכים להבנה והשגה, על-דרך ובדוגמת הסיום דערב-פסח, שמנהג ישראל להביא גם בכורים הקטנים³⁸.

"וכן יש לעורר [במיוחד בסיומים, על אהבת ישראל³⁹ ו] על-דבר ההוספה בלימוד התורה בכלל ובנתינת הצדקה, על-פי מה שנאמר: 'ציון במשפט (=תורה) תיפדה, ושביה בצדקה"⁴⁰. וכשבאים לעורר על נתינת צדקה - יש להביא בפועל קופת צדקה, שאז תיכף ומיד נותנים צדקה בפועל⁴¹. וגם ביום השבת-קודש - באופן המותר, באכילה ושתייה, וצדקה רוחנית⁴².

"למסור לאנ"ש שי' המתעסקים בהסיומים:

* לסיים כל סיום בהצעה-התעוררות על-דבר (להוסיף ב)נתינות לצדקה.

* לחתום כל סיום בתיבות (עניין) דאהבת-ישראל⁴³.

"ובוודאי יפרסמו ויורזו על-דבר קיום הוראות אלה בכל מקום ומקום, בכל קצווי תבל"⁴⁴.

"וגם כאשר יבוא משיח צדקנו קודם תשעת הימים, יעשו את ה'סיומים', ויזכו להתחיל ולסיים ספרים אחרים בתורתו של משיח"⁴⁵.

* במוציא-ראש-חודש וכדומה נוטה הרבי להכריע

טובים ושמחים, ועל-ידי-זה לגלות את הטוב-הפנימי שבירידה הקשורה עם ימים אלו³², החל מ"פיקודי ה' ישרים משמחי לב" - עושיין שמחה לגמרה של תורה.

"ומפני טעם זה³³ כדאי לערוך סיום גם ביום השבת שב'תשעת-הימים'.

"ומה טוב - 'ברוב עם הדרת מלך', לשתף עוד כמה וכמה מישראל (מצד אהבת-ישראל ואחדות-ישראל) בשמחה, גם אם רובם לא סיימו בעצמם המסכת. ולהוסיף, שכדאי ונכון לערוך 'סיומים' על מסכתות כאלה שסיומן בעניינים שקל לאומרם ולהסבירם במהירות לכל אחד ואחד מישראל, אפילו פשוט שבפשוטים³⁴, שב'סיומים' אלו יכולים לשתף גם יהודי שפוגשים ברחוב, ובאמצע עסקיו - כשחוזרים לפניו על הסיום, או אף שאומרים לו המאמר דסיום המסכת מבלי לספר לו שזהו 'סיום', שהרי 'זכין לאדם שלא בפניו'.

[מי שיכול - יסיים בעצמו; אם לאו - ישתתף לפחות במעמד 'סיום' של אחרים; ומה טוב שיהיה במעמד עשרה מישראל; וכדי לזכות גם את מי שמשום-מה לא השתתף במעמד סיום כלשהו, ובלאו-הכי אוכל מאכלים המותרים רק בסעודת מצווה - יש להשמיע עבורו את הסיום ברדיו וכו', ולקשר אותו לפחות בצורה כזאת לשמחה-של-מצווה³⁵. כמו-כן יש לשתף בזה יהודי שפוגשים ברחוב, על-ידי שיאמרו לו המאמר דסיום, אף מבלי לספר לו שזהו 'סיום'³⁶].

"בקשר ל'סיומים', יש להשתדל במיוחד

(37) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 108.
 (38) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 719. ולמרות האמור שם "במיוחד בשנה זו" אין נראה שזו הוראת שעה, עיי"ש.
 (39) 'התועדויות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1849.
 (40) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 708. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 564.
 (41) 'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 123.
 (42) (כמו נתינת עצה טובה, ועאכו"כ לימוד תורה - 'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376 בקשר לשבת שלפני ר"ה) "סה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 565 והערה 127. בשיחה הנ"ל נוסף גם: קבלת החלטה טובה שתיכף לאחר השבת יתן לצדקה ממש (יפריש לעצמו, ויתנה בפועל לעני או לגבאי בבוקר). ובסה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222 (שבת ט"ו בשבט) - שיחילטו גם כמה לתת.
 (43) מענה שנדפס בס' מאוצר המלך ח"א עמ' 283.
 (44) ספר-השיחות תש"נ ח"ב עמ' 580.
 (45) משיחת ש"פ מטות, מבה"ח מנ"א תשמ"א, בסופה.

(32) "להעיר גם מהפתגם הידוע [בשם הרה"צ ממנוקאטש] בפירוש דברי חז"ל: "משנכנס אב ממעטין בשמחה" - ש'ממעטין' העניינים הבלתי-רצויים תשעת-הימים 'בשמחה', על-ידי ההוספה בשמחה, באופן המותר על-פי שולחן-ערוך, כמובן".
 (33) אע"פ שביאראייט שחל בשבת (התועדויות תשד"מ ח"ב עמ' 872) שלל הרבי עריכת 'סיום', כיוון שמנהג זה עלול להתפרש כנתינת מקום לעניין של תענית.
 (34) "ולדוגמא: מסכת תמיד (מסכת הכי קטנה, שמונה דפים בלבד, שיכולים ללמדה ולסיימה במשך זמן קצר) שסיומה "השיר שהיו הלוויים אומרים במקדש", וכן הסיום ד"כל בניך לימודי ה'" - בארבעת המסכתות: ברכות, נזיר, יבמות, כריתות - ראשית-תיבות "בניך".
 (35) שיחות-קודש תשמ"מ ח"ג עמ' 672.
 (36) 'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 96.

ערב שבת-קודש

ה' במנחם-אב

ל'שבת חזון' לובשים⁴⁸ בגדי שבת כרגיל⁴⁹.

בליל עיו"כ. אבל בדרך כלל, מנהגנו מובא בספר-המנהגים עמ' 75 מלקוטי-דיבורים (ח"ב דף רסח,א), שאחרי שחרית חוזר הבר-מצוה מאמר ומכבדים ב'לקח' ומשקה, ובערב (מוצאי היום) עושים את הסעודה (כפי שנהג אדמו"ר הזקן).
48) לעניין רחיצה וטבילה, ראה לעיל ציונים 22-23.
49) ספר המנהגים עמ' 46, שכך נהג אדה"ז, וש"נ לפוסקים הדנים בעניין זה. וראה גם בהוספות לשו"ע אדה"ז במהדורה הישנה, חלק ה' עמ' 1846 בשוליה-גיליון (וחבל שלא נכנסו לע"ע במהדורה החדשה).

שיש לומר תחנון בקריאת-שמע שעל המיטה (גם לפני חצות)⁴⁶.

* בעניין סעודת בר-מצווה של נער שנכנס לעול המצוות ביום ח' במנחם-אב, השיב הרבי: "יש לברר אם יש מנהג במקום בכגון-דא, ובאם לאו - יש לעשותה בזמנה, זאת אומרת ליל ח' מנחם-אב, ובאם אי-אפשר מאיזה טעם שיהיה - בשבת שלאחריו"⁴⁷.

46) 'התועדויות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1414.

47) אגרות-קודש חלק טו עמ' רנו. וכן במקרה נוסף שלא ניתן לעשות סעודה במוצאי היום, באג"ק ח"ז עמ' פז, כשחל במוצש"ק ליל ער"ה, מבאר שהסעודה צ"ל מייד ברגע הראשון שנכנס למצוות. מאידך בחי"א עמ' שמ כשחל בעיו"כ מציע להתחיל בחצי יום הראשון (והכוונה כנראה ביום) ולהמשיך במוצאי יוהכ"פ, אך ייתכן ששם לא התאפשר לקיים הסעודה

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש